

Kỹ thuật nhân giống mận

Bằng phương pháp chiết cành

AFLI

Dự án nông lâm kết hợp cho sinh kế của nông hộ nhỏ vùng Tây Bắc Việt Nam

Kỹ thuật nhân giống mận

Bằng phương pháp chiết cành

Tác giả: Phạm Hữu Thương¹, Lê Thị Thảo², La Nguyễn¹

Biên tập: Trần Hà My¹

⁽¹⁾ Trung tâm Nghiên cứu Nông Lâm Thế giới (ICRAF Việt Nam)

⁽²⁾ Trung tâm Khoa học Lâm nghiệp Tây Bắc

Ảnh bìa: Nguyễn Mai Phương

Hà nội, 2016

Mục lục

Bước 1. Chuẩn bị dụng cụ ghép cành	6
Bước 2. Chuẩn bị hỗn hợp bầu chiết	8
Bước 3. Chọn cành chiết và thời điểm chiết	9
Bước 4. Kỹ thuật chiết cây mận	10
Bước 5. Cắt, giâm và chăm sóc cành chiết	11
Kỹ thuật trồng cây mận	12

Tổng quan về cây mận

Cây mận (*Prunus Salicina*) là một trong những cây ăn quả phù hợp với khí hậu mát và lạnh, thích nghi tốt nhất ở nhiệt độ bình quân hàng năm là 18 °C, biên độ giao động từ 0 °C - 35 °C. Mận mang lại hiệu quả cao khi chúng sinh trưởng và phát triển ở khu vực có độ ẩm và không khí trong đất cao với lượng mưa hàng năm từ 1,600 mm - 2800 mm và đạt ánh sáng trung bình.

Mận thích nghi với nhiều loại đất khác nhau, tuy nhiên đất cần tơi xốp, giữ ẩm tốt và dễ tiêu thoát nước khi trời mưa to liên tục. Độ pH phù hợp cho mận từ 5,5 - 6,5. Cây mận cần nơi khuất gió, chính vì thế trên sườn đồi có gió mạnh cần trồng rừng phòng hộ chắn gió.

Mận được ưa chuộng rộng rãi và có giá trị kinh tế ở nước ta. Quả mận được sử dụng ăn tươi hoặc chế biến thành rượu, nước ép, siro hoặc sấy khô. Quả mận sấy khô để được lâu và chứa nhiều dinh dưỡng cũng như có tác dụng giải khát.

Hiện nay, ở nước ta có nhiều giống mận khác nhau như mận Tráng li, mận Tả Van, mận đắng, mận thếp, các giống mận chua... tuy nhiên, giống mận Hậu, mận Tam Hoa là 2 giống có giá trị hàng hóa, kinh tế cao nhất và được trồng tập trung ở các vùng núi Tây Bắc và Đông Bắc như Lào Cai, Sơn La, Lai Châu, Hà Giang, Lạng Sơn...

Bước 1. CHUẨN BỊ DỤNG CỤ GHÉP CÀNH

Một số dụng cụ cần chuẩn bị trước khi tiến hành ghép cành bao gồm:

- Giấy nilon để quấn và giữ bầu đất cố định. Nên sử dụng nilon trong suốt để có thể kiểm tra bầu chiết.

- Dao chiết cành dùng để cắt lớp vỏ bên ngoài cành chiết.

- Cưa cắt cành dùng để cắt những cành to

- Kéo cắt cành dùng để cắt các cành nhỏ

- Dây dứa dùng để bó cố định 2 đầu bầu chiết

Bước 2. CHUẨN BỊ HỖN HỢP BẦU CHIẾT

Hỗn hợp bầu chiết bao gồm :

- Đất vườn tơi xốp hoặc đất bùn ao
- Rơm, rạ băm nhỏ theo tỉ lệ: 1/2 đất và 1/2 rơm, rạ băm nhỏ.
- Trộn đều đất và rơm, rạ băm nhỏ với nhau.
- Tưới nước để có độ ẩm vừa phải 70%.

*Lưu ý:

- Có thể dùng mùn cưa, trấu, rế cây bèo tây thay thế rơm, rạ.
- Có thể kiểm tra độ ẩm bằng cách dùng tay nắm chặt hỗn hợp đất, thấy đất rỉ qua khe ngón tay là đạt yêu cầu.

Hình 1: Rơm, rạ được băm nhỏ

Hình 2: Đất bùn ao được lựa chọn

Hình 3: Hỗn hợp được trộn đều và đảm bảo độ ẩm trước khi sử dụng làm bầu chiết

Bước 3. CHỌN CÀNH CHIẾT VÀ THỜI ĐIỂM CHIẾT

3.1. Chọn cành chiết

Chọn cành chiết ở cây mẹ khỏe mạnh và không sâu bệnh, cho năng suất cao, ổn định, chất lượng tốt. Nên chọn những cành chiết đạt yêu cầu:

- Cành cấp 3 - 4 ở bìa tán và hướng ra ngoài.
- Cành từ 6 - 8 tháng tuổi.
- Cành có đường kính từ 0.8 cm - 2 cm, dài từ 50 - 60 cm.

3.2. Chọn thời điểm chiết

Mận có thể chiết vào nhiều thời điểm trong năm, nhưng nên chọn chiết vào các ngày khô mát. Thời điểm tốt nhất trong 2 vụ:

- Vụ xuân từ tháng 2 - 3
- Vụ thu từ tháng 7 - 9.

Hình 4: Chọn cành chiết ở cây mẹ khỏe mạnh

Hình 5: Một cành chiết đạt tiêu chuẩn để chiết cành

Bước 4. KỸ THUẬT CHIẾT CÂY MẬN

- Dùng dao sắc khoanh lớp vỏ bên ngoài với độ dài 5 cm.
- Cạo sạch vỏ và phần sinh gỗ (thượng tầng).
- Để khô vết cắt từ 5 - 10 phút rồi tiến hành bọc đất.

Hình 6: Chiều dài vết cắt là 5 cm

- Đắp bùn rơm dài từ 10 - 12 cm quanh vết cắt.

Hình 7: Đắp bùn rơm quanh vết cắt

- Bọc bầu đất bằng túi nilon đã chuẩn bị.
- Buộc chặt 2 đầu để tránh bị mất nước và làm khô bầu chiết.

*Lưu ý: Có thể sử dụng một số loại thuốc kích thích cho rễ mọc nhanh hơn.

Hình 8: Một bầu chiết đạt tiêu chuẩn

Bước 5. CẮT, GIÂM VÀ CHĂM SÓC CÀNH CHIẾT

5.1. Cành chiết đạt chuẩn

Cành chiết đạt chuẩn khi có rễ mọc nhiều và bắt đầu chuyển qua màu vàng nâu sau khi chiết từ 1,5 - 2 tháng.

Hình 9: Rễ mọc ra từ cành chiết có màu vàng nâu

5.2. Cắt cành chiết

- Dùng kéo hoặc cưa cắt cành chiết đạt chuẩn.
- Cắt cành cách vị trí buộc dây khoảng 2 cm.
- Cắt tỉa bộ lá để giảm thoát nước cho cây.

5.3. Giâm và chăm sóc cành chiết

- Giâm cành vào vườn ươm hoặc nơi râm mát.
- Tưới nước giữ ẩm thường xuyên.
- Sau từ 2 - 3 tháng có thể mang đi trồng.

Hình 10: Cắt cành chiết

Hình 11: Giâm cành chiết

Chú ý: Đề phòng nấm bệnh trong đất bằng cách tưới dung dịch VibenC_50_BTN

KỸ THUẬT TRỒNG CÂY MẬN

- Mật độ trồng:
 - Trên đất phẳng: 4 m x 4 m
 - Hoặc trồng thành băng xen trong các hệ thống nông lâm kết hợp trên đất dốc.
- Kích thước hố: 60 cm x 60 cm x 60 cm
- Phân bón lót:
 - Phân chuồng hoại mục: 15 - 20 kg/hố;
 - Phân NPK 5.10.3: 0,5 kg/hố
- Lưu ý:
 - Trồng cây chắn gió vuông góc với hướng gió chính.

Hình 12: Mận được trồng trong một hệ thống Nông Lâm kết hợp thuộc dự án AFLI tại Sơn La

Tài liệu tham khảo

Ban điều hành chương trình xóa đói giảm nghèo. *Kỹ thuật trồng một số cây ăn quả và cây đặc sản ở vùng núi cao*. Cục Khuyến Nông và Khuyến Lâm, Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn. 2003. Trang 5 - 17.

Bộ Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn, Ngân hàng phát triển Châu Á. *Sổ tay hướng dẫn tiêu chuẩn vườn ươm và kỹ thuật nhân giống cây ăn quả miền Bắc*. Dự án phát triển chè và cây ăn quả. NXB Nông nghiệp. 2006. Trang 19 - 22.

Ủy ban Nhân dân huyện Bắc Hà. *Quy trình kỹ thuật trồng và chăm sóc cây mận Bắc Hà*. 2014.

Tư liệu ảnh

Ảnh sử dụng trong cuốn sổ tay được thu thập trong quá trình triển khai dự án AFLI, thuộc Trung tâm Nghiên cứu Nông Lâm Thế giới (ICRAF Việt Nam) của tác giả Phạm Hữu Thương, Nguyễn Mai Phương.

Hình 13: Nhóm nông hộ tham gia tập huấn đào tạo kỹ thuật vườn ươm thuộc dự án AFLI

Dự án AFLI

Dự án “Nông Lâm Kết hợp cho Sinh kế Nông hộ nhỏ tại Tây Bắc Việt Nam” (AFLI) được thực hiện tại ba tỉnh Điện Biên, Sơn La và Yên Bái với mục đích cải thiện sinh kế của nông hộ nhỏ tại Tây Bắc Việt Nam thông qua giải pháp Nông Lâm kết hợp (NLKH). Dự án tập trung vào nghiên cứu các biện pháp kỹ thuật nhằm tăng sản lượng của các loại cây trồng xen trên cùng một đơn vị diện tích canh tác. Đồng thời, có liên kết với chăn nuôi, chú trọng đa dạng sinh học và cho sản phẩm bền vững cùng với tăng thu nhập từ cây dài ngày.

Các mục tiêu của dự án gồm: 1) Phát triển các hệ thống NLKH thích hợp cho ba vùng sinh thái nông nghiệp tại Tây Bắc Việt Nam; 2) Cải thiện khả năng cung ứng giống cây chất lượng cao nhằm hỗ trợ phát triển và mở rộng NLKH trên diện rộng; 3) Tăng cường cơ hội gia tăng giá trị sản phẩm từ NLKH và tăng khả năng tiếp cận thị trường; 4) Hỗ trợ đơn vị khuyến nông và hỗ trợ phát triển chính sách cho NLKH.

Dự án AFLI do Trung tâm Nghiên cứu Nông nghiệp Quốc tế Úc (ACIAR) và Trung tâm Cố vấn Nghiên cứu Nông nghiệp Quốc tế (CGIAR) tài trợ. Trung tâm Nghiên cứu Nông Lâm Thế giới (ICRAF) phối hợp với các đối tác gồm các Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn của 3 tỉnh: Điện Biên, Sơn La và Yên Bái; Trường Đại học Tây Bắc, Trung tâm Khoa học Lâm nghiệp Tây Bắc, Viện Khoa học Lâm nghiệp và Nông nghiệp miền núi phía Bắc.

Tài liệu khuyến nông này kế thừa từ các kết quả nghiên cứu, được áp dụng vào thực tế tại các khu vực hoạt động của dự án với mục đích hỗ trợ kỹ thuật cho các đơn vị khuyến nông, các nông hộ và những người quan tâm.

Thông tin chi tiết về dự án AFLI truy cập website:

http://www.worldagroforestry.org/regions/southeast_asia/vietnam/projects/aflil

Liên hệ

Tiến sỹ La Nguyễn

Quản lý dự án

Email: l.nguyen@cgiar.org

Địa chỉ: Trung tâm Nghiên cứu Nông Lâm Thế giới (ICRAF Việt Nam)

Số 17A, Nguyễn Khang, Phường Trung Hòa, Quận Cầu Giấy, Hà Nội

Điện thoại: +84 4 3784 4644/45

Website: www.worldagroforestry.org/regions/southeast_asia/vietnam

<http://blog.worldagroforestry.org/>